

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Formanden skriver	side	2
Krogsbøllegård på Nordfyn	side	3
Malteserkorset	side	7
Volhøj	side	8
Miljøministeren på Freerslev Kotel	side	10
Slægtsgårdsrejsen til Midtsverige	side	11
Len og lensaføsning	side	12
Nyt fra kredsene	side	14
Debat-dag: Gøngenhøvdingen, frihedskæmper eller terrorist	side	16

Tidsskrift for
Dansk Slægtsgårdsforening

August - September 2010

Nr. 407 - 66. årgang

Frederiksberg Bibliotek
Hovedbibliotekets Læsesal

Krogsbøllegård på Nordfyn

SLÆGTSGÅRDEN

LÆR AF FORTIDEN - LEV I NUTIDEN - VIRK FOR FREMTIDEN

Stiftet 5. juli 1941

www.slaegtsgaardsforeningen.dk

Forretningsfører:

Inger M. Hansen, Svalevej 13, 4440 Mørkøv, tlf. 59 27 59 77.
E-mail: imhan@post.tele.dk

Ejendomsrådgiver:

Chefrådgiver
Michael Munthe Fog
Landboforeningen Gefion
Fulbyvej 15, 4180 Sorø
tlf.: 57 86 53 00
mmf@gefion.nu

Chefrådgiver Skat
Poul Hjorth
LandboMidtØst
Asmildklostervej 11, 8800 Viborg
Tlf. 87 28 22 00 / mobil 29 99 57 24

Hovedbestyrelsen:

Formand:

Peder Mouritsen
»Sædding Storgård«
Kvongvej 40, Sædding,
6830 Nr. Nebel - tlf. 75 28 73 21
p.mouritsen@vip.cybercity.dk

Næstformand:

Karen Jacobsen
Melbyvej 3, 5610 Assens
tlf. 64 71 23 60
oesterbygaard@get2net.dk
(Formand: Fynskreds)

Jens Brogaard Jensen

»Maglehøjgård«, Hammerbakke 3
4050 Skibby, tlf. 47 52 99 18
jbj@gefion.nu
(Formand: Nordsjællandskreds)

Mogens Frigaard,

»Frigård«, Yppernemøllevej 10,
Nyker, 3700 Rønne, tlf. 56 96 30 02
mogens.frigaard@digtele.dk
(Formand: Bornholmskreds)

Villy Langthjem,

Vildmosevej 15, 4293 Dianalund
tlf. 58 26 43 75
villy.l@privat.dk
(Formand: Vestsjællandskreds)

Ole Krogh Jensen

»Kroghbrogård«, Holmevej 89, Brandelev,
4700 Næstved
tlf.: 55 54 00 56
margit.h@jubii.dk
(Formand: Sjælland Syd)

Mogens Høge Hansen

»Hjørnegård«, Lundbyvej 25, Ønslev,
4863 Eskilstrup - tlf. 54 45 46 25
(Formand: Lolland/Falster kreds)

Jens M. Knudsen

Kalmargårdparken 1, Marstrup
6100 Haderslev
tlf.: 74 57 51 65
jens@kalmargaard.dk
(Formand: Haderslevkreds)

Chr. A. Krogh

Majbølvej 17,
6470 Sydals.
tlf. 74 41 53 12
(Formand: Det sydlige Sønderjylland)

Jens Ulrik Tarpgaard

»Tarpgård«, Tarpvej 13, Vedersø
6990 Ulfborg,
tlf.: 21 42 13 83
tarpgaard@ofir.dk
(Formand: Ringkøbingkreds)

Steffen Buch Juul

Jægergården
Høllundvej 6, Høllund,
7100 Vejle.
Tlf: 75 86 54 93.
svend-juul@hotmail.com
(Formand: Vejle kreds)

Esben Oddershede,

»Søgaard«, Søgård Mark 6, Nors
7700 Thisted
tlf. 97 98 12 82
esben-oddershede@mail.tele.dk

Anne Lis Ladefoged

»Ingvorstrup Hovedgård«
Ingvorstrupvej 7, Revn,
8500 Grenå,
tlf: 86 30 17 77
(Formand: Århuskreds
og Arkivudvalget)

Jens Skytte,

»Aldrupgaard«
Aldrupvej 3,
8860 Ulstrup
tlf. 86 46 35 14, fax 86 46 45 21
(Formand: Midtjysk kreds)

Niels Holger Fisker,

"Mosegården"
Nøragervej 3, Gelstrup
9240 Nibe.
Tlf.: 98 35 13 39
(Formand: Himmerlandskreds)

Niels Ole Volhøj

"Volhøj"
Hovedvejen 1 C, Tornby
9850 Hirtshals
tlf. 98 97 74 92
enovolhoj@mail.dk
(Formand: Vendsysselkreds)

Formanden skriver:

Vi er godt gennem høsten. Noget mangler og regnvejret gør situationen uoverskuelig, men til en begyndelse så udbyttet ud til at være fornuftigt, og jeg forventer, at vi får afsluttet høsten på en tilfredsstillende måde.

Landbrugets fremtid består i fremstillingen af højværdivarer. Derfor er det helt urimeligt, at der er skabt en situation, hvor det stort set er umuligt for eksempel at dyrke brødkorn i Danmark.

Det må kunne gøres anderledes.

Når jeg tænker på, hvor stærk diskussionen er omkring sunde og usunde fødevarer, virker det underligt, at hvidt brød bagt af dansk brødkorn tilsyneladende er mere sundt, end hvis brødet var bagt af tysk brødkorn, der har fået rigelig med kvælstof og tilmed er sprøjtet med stråforkorter med videre.

Mange landmænd har været kritiske over for politiske beslutninger, der har gjort livet vanskeligere for erhvervets udøvere. Vi undgår ikke politisk indblanding i en branche, der fylder meget både geografisk, natur- og miljømæssigt samt på eksporten. Det betyder imidlertid ikke, at politikerne skal gøre det unødvendigt svært for landbruget. Her tænker jeg blandt andet på de mange nye og hele tiden ændrede krav til både jordbehandling og husdyrhold.

Og når jeg ser på skemaerne til EU's enkeltbetalingsordning, så er det vanskeligt at forstå meget af det logiske bag skemaerne og kravene til dokumentation. Og det er ikke alene krav fra EU, der vanskeliggør vores arbejde.

Peder Mouritsen.

Adresseændringer

bedes meddelt foreningens sekretær: Inger M. Hansen,
Svalevej 13, 4440 Mørkøv - Tlf. 59 27 59 77

Slægtsgårdsarkivet:

Landbrugsmuseet,
Gl. Estrup, Randersvej 4,
8963 Auning,
tlf. 86 48 48 16, fax 86 48 41 82
E-mail:
arkiv@slaegtsgaardsforeningen.dk
Åbningstid: onsdag kl. 11-15.

Der er gratis adgang til arkivet, hvis man siger i porten, at man skal på arkivet.

Arkivarer:

Ejgil Overby, »Klausholm«,
Ansvej 12, 8620 Kjellerup,
tlf. 86 88 62 66

Helge Sørensen, Enghavevej 6,
Årslev, 8900 Randers. tlf. 86 49 13 40

Else Skovbo Jensen, Kløvervej 5,
8850 Bjerringbro. Tlf.: 86 68 40 47.

Inge Nissen
Tåsingegade 22 st. tv., 8200 Århus N.
Tlf: 86 10 43 31 / 23 74 10 37.

Redaktion:

Ole G. Nielsen
Bøgeparken 25 B
4241 Vemmelev
Tlf./Fax 58 58 40 16 og
Tlf. 58 38 38 08
OleGN@mail.tele.dk

Nr. 408 udkommer omkring den 20. oktober 2010. Stof til dette nummer skal være hos redaktøren inden den 1. oktober 2010.

Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

*Tryk: Jannerup Offset AIS
Ndr. Ringgade 74
4200 Slagelse
Tlf. 58 52 52 22
jannerup@jannerup.dk*

Krogsbøllegård på Nordfyn

*Familien på Krogsbøllegård.
Fra venstre Torben Chr. Larsen
og hustruen Solveig samt
børnene Anna, Karen
og Christian.
Solveig er beskæftigelses-
vejleder på Odense
Universitetshospital.
Anna er uddannet væksthus-
gartner, Karen er uddannet
bager og Christian går
i 6. klasse.*

Af Torben Christian Larsen.

Ved udarbejdelsen af en ejendoms historie kræves det, for at få et godt billede af ejendommens beboere igennem tiderne, at man benytter flere forskellige arkivalier. Til tider kan et bestemt område på Fyn være meget righoldigt på materiale, der kan belyse historien, og andre områder er der meget lidt eller der helt gået tabt.

Krogsbøllegård har det meste af tiden været en fæstegård under Einsidelsborg (Egebjerggård), men ved matriklen i 1688 og et kopi af den fra 1735 ejedes den af Nislevgård. Da der først kendte fæstebrev underskrives i 1758 var gården ejet af sognepræsten i Herrested Hans Alexandersen Scheeby.

Til belysning af hvordan en ejendom i tidligere tid var indrettet, bruger man brandforsikringssagerne, hvis disse overhovedet er bevarede. Man finder først stedet i brandforsikringsprotokollerne, som begynder ca. 1793. Her får man henvisning til taksations- eller vurderingsprotokollerne. Her fortælles om byggemåde, materialer og indretning.

I det der kaldes "Den almindelige Brandforsikring for landbygninger i Skam Herred", findes Krogsbøllegård første gang kort beskrevet i 1835 i anledning af grevskabet Roepstorffs selvangivende indtegnelse under Den almindelige Brandforsikring. Den første nøjagtige beskrivelse af gården er fra 1846.

Første fæster

Første fæster af ejendommen, hvis navn er bevaret i de gamle kilder, var Lars Nielsen, som var født ca. 1695. Han døde 29. januar 1736 på Krogsbøllegård. Han blev gift den 4. februar 1725 i Krogsbølle kirke med Marie Jensdatter. Hun var født omkring 1700 og døde på gården 9. marts 1774. I ægteskabet var tre børn: Karen født 1725, Jens født 1729 og Lars født 1736.

Marie Jensdatter blev gift 2. gang med Niels Christensen, som blev den næste fæster, og han sad med Krogsbøllegård fra 1758 til 1790.

Om Lars Nielsen er gården første beboer kan ikke siges med sikkerhed, for der er så mange uafklarede spørgsmål omkring dette, at et sikkert opførelsesår for den første ejendom næppe nogensinde lader sig fastslå. I sagens natur kan han ikke have haft gården længere end til sin død, men ikke desto mindre er fæstebrevet til hans efterfølger først udstedt i 1758, altså 22 år efter hans død. Lars Nielsen står alligevel nævnt som den forrige fæster.

Det så mystisk ud, og jeg troede længe, at der i sognet var to ægtepar med de samme navne. En større undersøgelse igennem mange forskellige arkivgrupper blev foretaget. Dette førte ikke til noget konkret, men resultatet kan sammenfattes således: Matrikelnummeret, som vi kender i dag, stammer fra 1844, den foregående var fra 1688. Igennem disse matrikler og senere afskrifter af dem samt godsernes jordebøger, kan man se de forandringer, der sker med ejendommen.

Indtil en afskrift af 1688-matriklen fra 1735 er Krogsbøllegård på hartkorn 4 tdr. 2 skp. 1 fjkr. I fæstebrevet fra 1758 er hartkorn på 3 tdr. 4 skæpper.

En af Roepstorff gods' jordebøger fra 1749, nævner hverken Lars Nielsen eller Niels Christensen, hvorimod sidstnævnte står i en jordebog fra Kørup gods i 1762.

Den eneste forklaring på, at den forrige fæsters navn nævnes i fæstebrevet fra 1758, selvom han døde 22 år før, er den, at Krogsbøllegård var i en elendig forfatning, så brøstfældig at den var til nedrivning. At der ikke er foretaget nogen forbedring af bygningerne, skyldes nok det, at enken og den nye fæster har været yderst fattige. Gården er først blevet genopbygget, som vi kender den i dag, af sønnen Lars Larsen ca. 1777. Der er ikke tvivl om disse personers rigtighed, for det bekræftes af skiftet efter Marie Jensdatter.

Efter fæster Lars Nielsens død i 1736, får Marie Jensdatter Niels Christensen som fæstebonde i gården, og den 27. februar 1739 bliver de gift. Hvornår Niels Christensen er født vides ikke, men han har efter al tydelighed været oppe i årene. Ved giftermålet i 1739 var Marie omkring de 40 år, og der kom ingen børn i dette ægteskab.

På et tidspunkt efter 1758 og før 1762 sælger sognepræsten i Herrested gården til Roepstorff gods. I 1762 er den nævnt for første gang i jordebogen for Kørup. Dette passer også fint sammen med, at præsten i 1762 forlader sit embede i Herrested sogn for at blive præst i Lumby sogn.

Der kommer en tid for alle, hvor man må sige stop. Dette tidspunkt kom for Niels Christensen i 1770, hvor hans fæstebrev får denne påtegning: ”Da jeg formedelst alderdom og legems svaghed ei er i stand til at forestå mit i fæste havende sted i Krogsbølle, men har med det højgrevelige herskabs nådige tilladelse afstået samme til min stedsøn Lars Larsen, så bliver desårsag dette mit fæstebrev på bemeldte sted hermed godvillig af mig tilbageleveret.”

I næsten 11½ år får Niels Christensen lov at nyde sin aftægt, og deraf 7½ år som enkemand. Hans kone dør nemlig i marts 1774, og den 11. april holdes der skifte, som er indført i Einsidelsborg skifteprotokol.

Der skal holdes rigtigt skifte og deling imellem enkemanden og hendes børn, nemlig: Jens Larsen gårdmand i Lunde af Nislevgårds gods, Lars Larsen gårdmand her på stedet og Karen Larsdatter gift med Claus Thommesen i Roerslef af Gyldensten gods. Da enkemanden allerede har afstået gården, er det kun personlige ejendele, der laves skifte over. Da man havde opgjort værdien af disse ting, og da skiftet skulle fortfares tilbød enkemanden, at han ville give sine stedbørn alle den salige kones gangklæder, hvilket de frit ud måtte udtage, og da disse arvinger dernæst var fornøjet og vel tilfreds så blev den salige kones gangklæder delede i 3.de lige parter efter vanlig forening og registrering og modtog straks hver sin part, og levnede ellers enkemanden selv at udrede al anden gæld og bekostning samt at holde skifteforvalteren i alle måder frie for ansvar så vidt skiftet vedkommer, hvorved dette skifte således i al venlighed er sluttet og tilende bragt.

Niels Christensen er der ikke noget skifte efter, vel nok fordi han levede på aftægt hos sin stedsøn.

2. generation

Lars Larsen var søn af den første fæster, Lars Nielsen. Han var født i gården den 15. april 1736 og døde samme sted den 29. maj 1814. Han blev gift i Krogsbølle kirke den 20. oktober 1770 med Marie Jensdatter (1736-1810).

I det endelige fæstebrev som er indført i protokollen i 1771 står der, at: ”i betragtning af gårdens nuværende slette tilstand er han for indfæstning fri givet.”

Gården har enten været meget misligholdt, været brøstfældig, gammel eller nedslidt. Man blev enig om, at nedrive alle fire længer, og i 1777 stod den gård færdig, som vi kender i dag. En stor del af de materialer som var brugbare, blev genbrugt. Bygningerne fik samme størrelse som den gamle gård havde haft.

3. generation

I 1783 gennemførtes udskiftningen i Krogsbølle by ”af det skadelige fællesskab”, som det siges i et nyt fæstebrev af 26. januar 1787. Videre i teksten hedder det: ”Inddelingen i ager og eng, der efter fuldførte repartition kommer til at stå for hartkorn nye matrikel 3 tdr. 6 skæpper.”

En lidt mere sjov betingelse i fæstebrevet lyder: ”Fremdeles pålægges fæsteren at omgås forsigtig med ild og lys, og desangående have tilstrækkelig opsyn med sine folk, ligesom og at ingen tobaksrøgen bruges i gårdens lade eller fæhuse.”

4. generation

Lars Larsen overlod i 1804 gården til sin svigersøn Niels Jensen. Lars går på aftægt hos datteren og svigersønnen, hvor han bor til sin død i 1814.

Niels Jensen var født i 1767 og døde i gården den 17. november 1826. Den 1. december 1800 blev han gift i Krogsbølle kirke med datteren på gården, Marie Larsdatter. Hun var

Fra Krogsbøllégårds have. Torben Chr. Larsen har lavet nogle små "havekoner", som vækker berettiget opsigt i haven.

født i gården ca. 1775 og døde allerede 18. oktober 1805. I arvefæstebrevet er mange bestemmelser, en skal nævnes her: ”Årlig skal han plante tre abild-, pære- eller kirsebærtræer, legge fem pund humlekuler og plante ti pile ved sine gærder enten ved gården eller i marken.

Niels Jensen døde i en alder af 59 år i 1829 af koldbrand i armene. Hans anden kone, Mette Nielsdatter døde 20 år efter, og da boede hun hos sin søster Karen Nielsdatter og hendes mand Jens Andersen. Han var gårdens fæster fra 1829 til 1863.

Da han skulle overtage gården, findes den første beskrivelse. Grunden var, at der blev afholdt en synsforretning, som skulle fastslå de reparationer, der var nødvendige for at bringe gården op til en god standard, Det var en ret betragtelig sum, der skulle til for at bringe den i orden, nemlig 104 rigsdaler og 5 mark.

Bygningerne beskrives således:

1. Stuehuset beliggende i nord 11 fag, ege under og fyr over tømmer med lerklinede vægge og stråtag. Forsynet med fornødne døre og vinduer samt skorstene. Indrettet til beboelse og bryggerhus, gammel bygning.
2. Østre længe 9 fag af samme slags bygning indrettet til tørve-, hugge- og kohus forsynet med fornødne døre og vinduer.
3. Søndre længe 17 fag samme slags bygning og indrettet til kornhus, tærskelo og svinehus. Forsynet med døre, luger og vinduer.
4. Vestre længe 16 fag samme slags bygning, indrettet til kornhus og portindkørsel, gammel bygning. (Hus nr. 3 er det, der i dag er stuehus.)

Efter fem års ægteskab døde Niels Jensens kone Marie Larsdatter. Da de ingen børn havde sammen, var hendes far, ifølge loven, eneste arving.

Det kom ikke til nogen registrering af boet, da Niels Jensen og svigerfaderen Lars Larsen ”siden de med hinanden var blevet enige, at enkemanden giver svigerfader den afdødes klædekiste og nogle af hendes gangklæder, hvilke klæde og kiste straks af enkemanden blev udleveret og af hans svigerfader modtaget.”

Hvorpå Lars Larsen som eneste arving erklærede: ”at han ingen videre arv forlangte, men hermed frasagde og fraskrev sig alt videre arv og arverettigheder efter fornævnte hans afdøde datter Marie Larsdatter.”

Den 13. december 1805 gifter Niels Jensen sig i Krogsbølle kirke med Mette Nielsdatter født ca. 1768 i Nørre Nærå sogn. Hun døde i gården den 28. juni 1849.

Heller ikke i dette ægteskab kom der nogen børn. Derfor oprettede de den 30. januar 1820 et testamente. De indsætter hinanden som livsarvinger og "testamenterer alt hvad de måtte efterlade sig ved deres død til konen Mette Nielsdatters søster, Karen Nielsdatter, uden skiftes holdelse."

Mette og Karen må være halv søskende, da der er 26 års forskel på dem. De er døtre af Niels Nielsen i Roerslev, Nørre Nærå sogn. Senere viste det sig at ovennævnte Karen Nielsdatter blev gift med den næste fæster af gården – Jens Andersen.

Jens Andersens fæstebrev, der er dateret 20. september 1829, er næsten ord for ord magen til forgængerens.

Jens Andersen var født ca. 1798 i Bederslev sogn. Han døde i gården den 16. april 1879. Han blev gift med Karen Nielsdatter født 1795 i Roerslev, Nørre Nærå sogn. Hun dør i gården den 23. november 1862.

Fra omkring 1800 kunne man forsikre sine bygninger i "Den almindelige brandforsikring for Landbygninger". Da det ikke var lovpligtigt, var det ikke alle som gjorde det. Det er dog kun en lille procentdel, som ikke gør det.

I brandtaksationsprotokollen for Skram Herred 1835 står der følgende: "Hofjærgermester greve Petersdorff angivet efterfølgende steder under grevskabet Roepsdorff til indlemmelse under landets almindelige brandforsikring."

I Krogsbølle by under ejendom nr. 109 finder vi Jens Andersens fæstegård beskrevet som: "stuehus i nord – 12 fag, østre længe – 9 fag, søndre længe – 13 fag og vestre længe 19 fag."

Sammenholdt med synsforretningen i 1825, er der kun sket en indre forandringer i bygningerne. Vurderingssummen er på 990 rigsdaler.

Næste gang gården vurderes i taksationsprotokollen er 28. december 1846, hvor vurderingssummen er sat til 1470 rigsdaler. Her er der sket en radikal ændring i forhold til 1835-vurderingen. Det må antages, at der er sket en total ombygning.

Der er byttet helt om på alt, både hvad angår længden af de enkelte længer, og så sandelig også hvad de indeholder. Teksten fra 1846 lyder:

"Jens Andersens fæstegård, tilforn forsikret under no. 31-3 efter angivelsen for 990 rigsdaler, nu forbedret således:

A. Stuehus i sønder 17 fag 9 alen dyb af ege under og fyr overtømmer, lervægge, stråtag, deraf 14 fag indrettet til forstue og bryggers med fornødent loft. Simple vinduer og hollandske døre.

B. Vester længe 11 fag 8 alen dyb af ligedan bygning til loe, kornhus og port.

C. Nordre længe 17 fag 8 alen dyb af ligedan bygning til stald.

D. Øster længe 11 fag 8 alen dyb af ligedan bygning til loe og kornhus."

Ved Jens Andersens overtagelse af gården står der i hans fæstebrev, at den tidligere var "beholdt af afdøde Niels Jensen og hvis enke Mette Nielsdatter godvillig til ham haver samme, imod at fæsteren opfylder den imellem dem oprettede aftægtskontrakt."

Altså en kontrakt, hvis ordlyd ikke kendes. I gårdens hartkorn er der også en mindre forandring. Hvor der tidligere var 3 tønnder og 6 skæpper, er det i 1829 ændret til 3 tønnder og 5 skæpper. Ved matrikuleringen i 1844 sker der yderligere en mindre justering, idet hartkornet fra da af er anført som 3 tønnder, 4 skæpper og 1 ¼ album.

5. generation

Niels Jensen er søn af Jens Andersen, der havde Krogsbøl-

legård i fæste fra 1829 til 1863. Niels Jensen blev født på gården i 1829 og døde samme sted den 30. september 1885. Han var gift to gange. Den første hustru, Karen Knudsdatter, var født i Vester Egense i 1836. Hun dør i gården den 7. marts 1870. Anden gang blev han gift i Norup kirke med Maren Kirstine Knudsdatter. Hun dør på Odense sygehus af rygmavstærring (kræft).

Med et langt og meget omfattende fæstebrev dateret den 16. december 1863 overlades gården til Niels Jensen, men i fæstebrevets 2. post fortælles, at han har tiltrådt gården fra 1. april 1863."

I korte uddrag kan der fortælles følgende fra fæstebrevet. Han fæster "den gård i Krogsbølle by og sogn, som hans fader Jens Andersen senest har haft i brug, men har afstået til ham, og som under matrikel no. 4 står for ager og engs hartkorn 3 tdr. 4 skp. 0 frk. 1 alb."

1. post, som for det meste handler om vedligeholdelse af stedet står bl. a.: "i særdeleshed pålægges ham det han årlige at efterse. Tagene med tækning og bygning, hvidte vægge gavle og skorstenspiber samt foretage sådanne videre vedligeholdelse ved tømmerværk, lofter, døre og andre dele, som måtte være nødvendige."

2. post handler om skatter, afgifter samt diverse ydelser.

3. post handler om jordens, hegnes og gårdernes vedligeholdelse.

4. post næsten udelukkende om dyrkningsmåder af jorderne. Desuden står der, "i den til gården hørende tørvemål skal årlig blive ham anvist tørveskær til eget fornødent brug, skole og hospital.

5. post omtaler fæsteafgifterne.

6. post fortæller om aftægten til forældrene.

7. post har følgende: "Al ret til jagt og fiskeri forbeholdes lensbesidderen og fæsteren må ikke lægge ham, hans folk eller følge hindringer i vejen for dens udøvelse."

8. post omtaler mest forhold ved brand.

9. posts ordlyd drejer sig om, at "fæsteren udreder alle med dette fæstebrevs udstedelse og dets tinglæsning forbundne omkostninger skadeløst."

10. post har ordene: "Alt foranførte har fæsteren nøje at efterleve og at der i indfæstning er lagt 1.000 rigsdaler."

Få dage før fæstebrevets udstedelse, nemlig den 12. december 1863, havde der været afholdt en synsforretning, hvor bygningerne er beskrevet med endnu flere detaljer end i 1846. Fra denne tekst fortælles følgende:

"Stuehus, syden i gården, 17 fag langt og 5 fag dyb a 2 alen pr. fag og 3½ alen høj af ege undertømmer og fyr overtømmer i væggene er brændte sten udvendig. Taget af strå samt en ovn og skorstene af rå sten. Indrette fra vester ende således: 4 fag storstue, 4 fag til dagligstue, sovekammer og indgang. 2 fag til køkken og pigekammer. 4 fag til bryggerhus og spisekammer. 3 fag til karlekammer, mælkestue og huggehus. Over hele stuehuset er bræddeloft, i sovekammeret bræddegulv, i de øvrige værelser lergulve. I stuehuset forefindes 12 fag vinduer forsynede med små ruder og træsprosser. Dørene er fyldningsdøre med undtagelse af to og forsynede med forsvarlige låse og lukker.

Øster længe 15 fag lang og 4 fag dyb a 2 alen pr. fag af samme bygningsmateriale som stuehuset med undtagelse af overdelen af væggene, der er muret med rå sten. Indrettet fra den søndre ende med 1 fag til gang til haven, 4 fag til tærskelo, 4 fag til kornhus, 2 fag til vognport og 4 fag til høgulv forsynet med nødvendige døre og beslag med lukketøj.

Norder længe 10 fag lang og fire fag dyb a 2 alen pr. fag af samme bygningsmateriale som det forrige. Indrettet til kostald, foderlo og hestestald forsynede med fornødne døre. Vester længe 15 fag lang 4 fag dyb a 2 alen pr. fag af samme bygningsmateriale som det forrige. Indrettet til kornhus, tærskelo og port. De nødvendige døre og porte forefandtes. Samtlige bygninger er så godt som nye og uden mangler."

Til slut i synsforretningen står der: "Men hensyn til gårdens

Torben Chr. Larsen med tre gamle kopper. Om den fortæller han: "Min 3x tipoldemor, på min mormors moders side hed Karen Hansdatter. Hun blev aldrig kaldet andet end Karen Kro. Hun var født på den landskendte Falsled Kro i 1795. Hun døde i et lille hus (nuværende adresse Assensvej 534) ikke langt fra Kroen i 1886. Falsled Kro har været i min slægt fra 1740erne til 1911. Iblandt hendes børn havde hun sønnen Jens Hansen, der som voksen blev skibsfører, han sejlede i fast rute for hans svoger storkøbmand J. J. Larsen i Faaborg, fra Faaborg til Sct. Petersborg, med meget forskelligt gods, bl. a træ og korn. Jens Hansen fik i 1850erne et kaffestel i en byttehandel med den Russiske Zar Alexander den II, (Kejserinde Dagmars svigerfar). Hvad byttehandlen bestod af ved jeg ikke. Men Zaren gav Jens dette stel med til hans gamle mor, hun var jo datter af Kroen i Falsled.

I dag findes kun 3 kopper med underkopper, en hver til mine 3 børn. Kopperne er fremstillet på en Russisk porcelænfabrik i Sct. Petersborg, som stadig eksistere, den svare til vores den kongelige porcelænfabrik."

tilliggende finder vi at udhusene er noget indskræmmede, hvorefter fæsteren også erklærede sig tilbøjelig og villig til at opføre en ny længe, når han fra grevskabets side erholder det nødvendige egeundertømmer til udvendig brug."

Af brandforsikringsprotokollen ses, at ovennævnte "lade syd for gårdens stuehus" (nuværende garage/værkstedbygning Krogsbølle Bygade 37) blev på 15 fag og placeret "39 alen fra gården." Den er første gang forsikret i 2. kvartal af 1871, hvor der oplyses, at den er grundmuret og med stråtag. Der er en bygning til, som slet ikke er nævnt i synsprotokollen, men dog i forsikringsprotokollen. Den benævnes som "vognport, tørveskur øst for gården."

Vi nærmer os efterhånden den tid, hvor Roepstorff gods begynder at sælge ud af sit fæstegods. Ifølge skødet af 11. juni 1873, som tinglyses tirsdagen den 11. november 1873, køber Niels Jensen den gård han senest har haft i fæste."

Den 5. april 1881 tinglyses en deklARATION, hvormed Niels Jensen tilsiger broderen Anders Jensen for livstid uden vederlag 4 fag hus i gården til beboelse. Broderen lever så længe, at han bor der i de næste tre ejeres tid, og han dør først i 1916. Niels Jensens enke sælger gården et år før hun dør, og det ser ud som om, gården derefter går ud af familien.

I fri handel

Knud Rasmussen køber ifølge købekontrakt af 11. december 1886 Krogsbøllegård, som tinglyses den 28. juni 1887 under Lunde-Skram Herredsfoged. Knud Rasmussen var født i Krogsbølle sogn den 29. september 1854. Han blev viet i Krogsbølle kirke den 17. november 1886 med Matte Marie Knudsen, som var født i Norup sogn den 5. maj 1855.

I Knud Rasmussens tid sælges der nogle stykker jord fra, som nu er jordlodder, der er bebygget og som har adresse på Krogsbølle Bygade. Det ser ud til at Knud Rasmussen og hans familie flytter til Odense efter de sælger gården i 1909, så mere vides ikke om dem.

Ejendommen blev i 1909 købt af Anton Marius Pedersen fra Jørgensø. Han var født den 4. november 1884 i Krogsbølle sogn. Han blev gift med Hansine Caroline Rasmussen, der var født i sognet 3. oktober 1886.

I 1913 frasolgt over halvdelen af jorderne.

Anton Marius Pedersen var broder til næste ejers kone. Svogeren Hans Peder Knudsen købte gården i 1915 og han sad med den til sin død 1967.

Hans Peder Knudsen var gift med Meta Alvine, der var født den 5. september 1890 og døde 28. april 1955. Den 15. oktober 1915 var de blevet gift.

Hans Peder Knudsen døde i 1967. Han er den, der har boet længst på gården. Det blev til 52 år. Det er på grund af dette lange tidsrum, at gården i folkemunde blev kaldt "Peder Knudsens gård."

Hans Peder Knudsen solgte nogle byggegrunde fra, og i forbindelse med salget efter hans død sælges størsteparten af jorden fra, så hartkornet går fra 1 td. 2 skp og 2 fjk. til 1 fjk. og 2 3/4 alb.

Efter Hans Peder Knudsens død i juli 1967 overgik boet til hans tre børn, men da ingen var interesseret i at overtage gården, blev den solgt til Edith og Hans Jørgen Hansen. De overtog et areal på 2334 m². Den resterende jord var frasolgt til nabogården i Gundstrup.

I 1973 solgte Edith og Hans Jørgen Hansen gården til to sæt: Tommy Olsen og Emma Christiansen samt Erik Thorsen og Lene Rump. Disse fire personer, som kom fra Skagen ville åbenbart prøve noget nyt, men fik længsel efter det nordjyske og i 1977 flyttede de tilbage til Skagen.

Den 1. juli 1977 blev gården overtaget af socialrådgiver Ernst Nygaard Møller fra Odense. Han begyndte en større renovering af bygningerne, men døde pludselig i maj 1978, så han er den, der har haft ejendommen i kortest tid.

Ny ejer blev Henrik Nielsen. Han var skolelærer på Krogsbølle skole. Og hans drøm var, at få sat skik på bygningerne. Det kom han også godt i gang med sammen med konen Therese. Hun var fra Schweiz og arbejdede som ergoterapeut på Odense Sygehus. Udlængslen må have været stærkest hos dem, for i 1986 ville de prøve noget nyt. De rejste til Norge for at begynde produktion af gedeost. Det gik kun en tid, så kom de tilbage og bosatte sig i den daværende Sønderød Kommune.

Nuværende ejere

Gården blev solgt til os - Solveig og Torben Christian Larsen - pr. 1. juni 1986. Vi har renoveret en del på den, men som ejer af så gamle bygninger bliver man aldrig færdig.

En markant ændring udenfor var, da vi i 1997 fik de fem store elmetræer væk. De var angrebet af elmesyge. Det gav lys og luft. De havde en alder af ca. 125 år, så deres tid var omme. Set i bakspejlet var det godt at de døende træer kom væk, når vi tænker på orkanen den 3. december 1999. Tænk om et 19 meter højt træ var faldet ind over stuehuset!

Heldigvis står ejendommen endnu med alle fire længer, som den har gjort siden 1700-tallet. Jeg vil ønske og håbe, at den må stå mange år fremover, som et monument over en tid, som var engang, og at en fortsat nænsom og løbende vedligeholdelse må blive gennemført af fremtidige ejere.

Malteserkorset

Middelalderen har altid talt til os. Der er dog ikke den mørke middelalder, men den blomstrende tid, hvor samfundet blev skabt på kongemagt og kirkemagt.

Kirken havde det internationale netværk, som blev suppleret af pilgrimme og en tid også korsfarerne. Det var noget af det vi beskæftigede os med på årets slægtsgårdsrejse, da vi havde ophold i Vester Götland.

Et af de mest udbredte symboler i middelalderen er malteserkorset. Oprindeligt var det Johanitterordenens mærke, men da den gamle munke- og ridderorden efter at være kommet til øen Malta i 1530 fik ordenen navnet Malteserordenen og deraf kommer navnet på deres karakteristiske mærke.

Malteserkorset blev af de gamle munke og riddere tillagt en særlig tolkning:

Korsarmene repræsenterer de fire kardinaldyder:

- 1) retfærdighed,
- 2) klogskab,
- 3) mådehold og
- 4) styrke.

Spidserne repræsenterer de otte ridderdyder:

- 1) et roligt liv,
- 2) et liv i godhed,
- 3) dyb angerfølelse,
- 4) tålmodighed,
- 5) retfærdighed,
- 6) barmhjertighed,
- 7) et oprigtigt og rent hjerte samt
- 8) standhaftighed.

Det er mange ord, og synes vi, det er en sær sammenblanding, så er der dog en god forklaring.

De gamle riddere kunde godt deres børnelærdom og mere end den. For i Bjergprædikenen i Mattæusevangeliet findes de 9 saligprisninger. De otte er i tredje person, mens den niende er i anden person. De otte saligprisninger i tredje person flertal er de otte ridderdyder.

Her bringes den gamle tekst og dyden:

- 1 – Salig er de fattige i ånden, thi himmeriget er deres. / Et roligt sind.
- 2 – Salig er de som sørger, thi de skal trøstes. / Dyb angerfølelse.
- 3 – Salig er de sagtmodige, thi de skal arve jorden. / Tålmodighed.
- 4 – Salig er de som hungrer og tørster efter retfærdighed. / Retfærdighed.
- 5 – Salig er de barmhjertige, thi de skal vises barmhjertighed. / Barmhjertighed.
- 6 – Salig er de rene af hjertet, thi de skal se Gud. / Et oprigtigt og rent hjerte.
- 7 – Salig er de, som stifter fred, thi de skal kaldes Guds børn. / Et liv i godhed.
- 8 – Salig er de, som er forfulgte for retfærdigheds skyld, thi Himmeriget er deres. / Standhaftighed.

75 år

Ole Krogh Jensen, Kroghbrogård ved Næstved fylder den 29. august 75 år.

Siden 2005 har Ole Krogh Jensen været formand for Dansk Slægtsgårdsforenings kreds Sjælland Syd.

Han er sjette generation på sin slægtsgård, som han overtog i 1963.

Ole Krogh Jensen er meget engageret i sin slægts og sin egns historie, det kommer til udtryk gennem formandskabet for Fladså Lokalkrav, og et omfattende forfatterskab. Foruden artikler til adskillige tidsskrifter er det også blevet til en bog om hans faders slægt samt to bøger om Næstelsø sogns historie.

70 år

Elsa Christa Bollerup Nielsen, Skrumsager Hovedgårde ved Hemmet rundede den 15. august de 70.

Fødselaren var årsmøde valgt medlem af Dansk Slægtsgårdsforenings hovedbestyrelse fra 1996 til 2006, og var i hele perioden et aktivt medlem af foreningens bladudvalg.

Elsa Christa har også været aktiv i bestyrelsen for Slægtsgårdsforenings Ringkøbingkreds.

Elsa Christa Bollerup Nielsen og hendes mand, Bent Nielsen, er fjerde generation på Skrumsager Hovedgård, der er hendes hjem. Gården er overdraget næste generation, men de bor stadig i hovedbygningen.

60 år

Den 8. oktober fylder Niels Ole Volhøj 60 år. Han har siden 2008 været formand for Dansk Slægtsgårdsforenings Vendsysselkreds. Som medlem af Slægtsgårdsforeningens hovedbestyrelse har han markeret sig med et ukueligt engagement i foreningens fremtid.

Siden 1975 har Niels Ole Volhøj sammen med hustruen Esther haft gården Risdal ved Hirtshals, men i 2007 overtog han hjemmet i Vester Tværsted, og inden længe vil familien flytte dertil.

(Læs om gården og Niels Ole Volhøj side 8.)

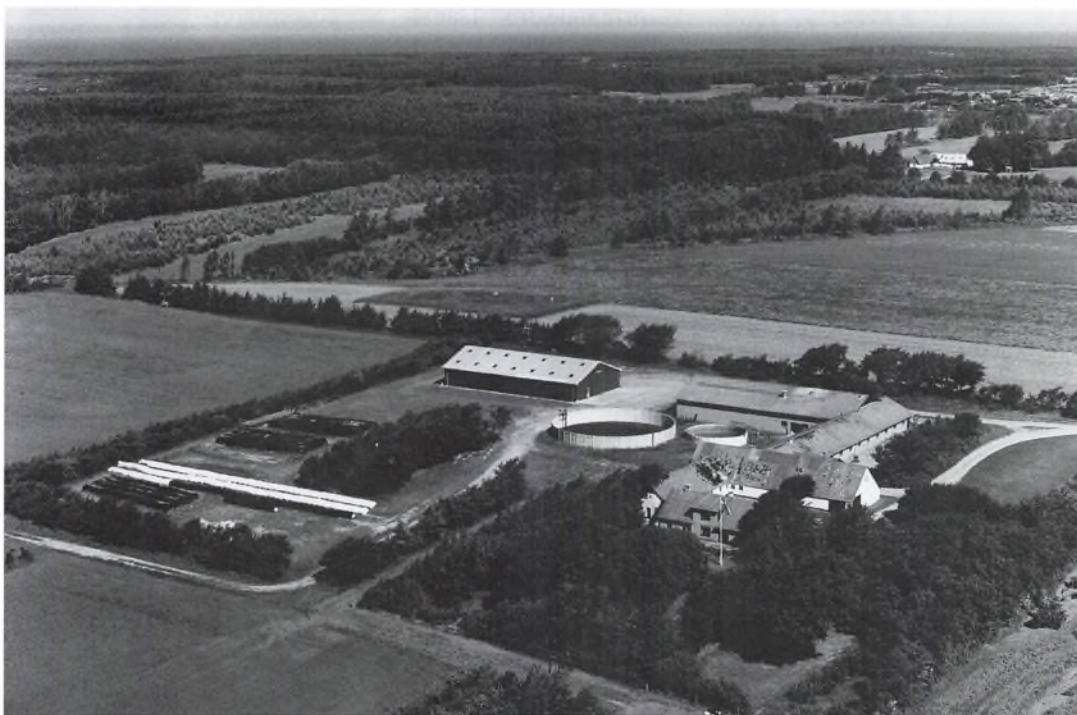
Dødsfald

Den 8. juli afgang tidligere gårdejer Ernst Plagborg, Grindsted ved døden 76 år gammel.

I mange år drev han sin slægtsgård med en større malkekævsbesætning, men sygdom tvang ham til at afstå gården.

Ernst Plagborg var aktiv i bestyrelsen for Dansk Slægtsgårdsforenings Ribekreds, og var kredsens formand fra 1994 til 1999.

Volhøj

Gården Risdal, som Ester og Niels Ole Volhøj købte i 1975.

Esther og Niels Ole Volhøj bor endnu på gården Risdal i Tornby ved Hirtshals, men inden længe flytter de til gården Volhøj i Vester Tversted ved Tannisbugten, som de overtog i 2007 efter hans moder.

I 1972 blev Niels Ole Volhøj gift med Esther Wiberg fra Mygdal, og de har datteren Pia, som er uddannet slagter og gift med en slagtermester i Middelfart, og sønnen Bo, der har en landbrugsuddannelse, men som er forsikringsassurandør og bor i Horsens og gift med en sygeplejerske. I sit uddannelsesforløb har han været i både Canada og New Zealand.

I årene fra 1985 til 2000 har Esther og Niels Ole Volhøj haft 22 udenlandske praktikanter fra hele kloden, dog mest fra Irland og New Zealand.

Niels Ole Volhøj har været i bestyrelsen for Hirtshals Andelsmejeri i 22 år, og han var med til at lukke mejeriet. Han er formand for læplantningsforeningen i Hjørringområdet, og så er både Esther og Niels Ole Volhøj medlemmer af Vendsysselgildet, en forening til bevarelse af vendelbomålet. Siden 2008 har Niels Ole Volhøj været formand for Dansk Slætsgårdsforenings Vendsysselkreds.

Risdal

Risdal blev købt i 1975. Der er 38 ha, som omfatter agerjord, eng og bakker. Siden 2000 har Niels Ole Volhøj haft præstegårdsjorden i forpagtning, og det omfattede 17 ha.

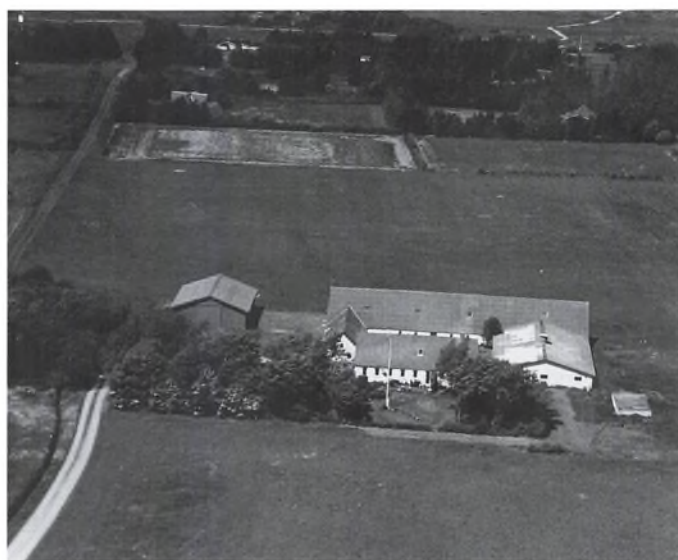
På Risdal er 70 sortbrogede malkekøer foruden opdræt. Besætningen er nu under afvikling, da Niels Ole Volhøj pr. 1. oktober ophører som mælkeproducent.

Volhøj

I matriklen fra 1688 har Tversted sogn 3 landsbyer, Øster Tversted, Vester Tversted og Tversted Terp med henholdsvis 9, 11 og 10 gårde samt 15, 15 og 7 huse med jord.

Sognet havde endvidere 7 enkeltgårde, 4 enkelthuse samt hovedgården Elkjær.

Vester Tversteds hartkorn var knapt 40 tdr. og det dyrkede areal var på 254 tdr. land. Hver gård havde 3½ tdr. hartkorn og 23 tdr. land mark, så det er et andet billede af sognets jord end det der nu opleves, hvor sandflugt har ændret det gamle frodige bondeland.

Gården Volhøj er en gammel gård, der nu er ændret fra landbrug til rekreativt domicil for det afgangende landmandspar – Esther og Niels Ole Volhøj. Landbrugsjorden er solgt fra, arealer er udstykket, men til ejendommen er et areal der fører fra bygningerne til Tannisbugten, hvor familien har egne klitter. Stuehuset er fra 1907 og laden er fra 1892, vestlængen er fra begyndelsen af 1800-tallet og kostalden mod øst blev fornyet efter 1962. Maskinhuset er fra 1984.

er og Ole Volhøj foran gården Volhøj, hvor de skal tilbringe deres nede pensionisttilværelse, når de inden længe afhænder Risdal og r hertil.

Volhøj var fæstegård under Nørre Elkjær, hvorfra den overgik til selveje i 1831, da Christen Christensen købte den, og dermed kom den nuværende familie ind på gården.

Ved udskiftningen af landsbyens jorder i 1795 blev Volhøj marker samlet i 5 jordstykker mod de tidligere 44 lodder. Gårdens areal var på 60 tdr. land fordelt på ager, hede og klit. Hartkornet var sat til 1 td. 5. skp. 2 ¼ alb.

Christen Christensen var født i 1797 i Bindslev og blev gift med Anne Kirstine Madsdatter fra Skagen født 1807. Deres datter Mette Marie Christensdatter (1834-1880) blev gift med Jens Lassen Christiansen (1826-1900) fra Uggerby, og de overtog gården i 1876.

Deres søn, Niels Christian Jensen, blev gift med Marie Christensen fra Mygdal, og han overtog hjemmet i 1888. Gården var da på 50 tdr. land, men han opdyrkede de 20 tdr. land hede, som hørte til gården.

De tre første generationer ernærede sig fortrinsvis af fiskeri, de malkede den blå ko. Strandingsretten har også kunne bidrage til familiens økonomi.

I 1905 fik Niels Christian Jensen, kongelig bevilling til at føre navnet Volhøj. Om dette fortæller Niels Ole Volhøj: "Min oldefar, Niels Jensen, fik ved Albertis navneforandringslov af 1905, lov til at bruge Volhøj som familienavn, ved at betale 33 kr. og 33 ører, som min bedstefar Elvinus Volhøj husker det. Senere har andre af vores slægtninge også begyndt at bruge navnet. I USA er der en slægtning der hedder Volhøj.

I 1921 kom sønnen Elvinus Christian Volhøj til. Hans kone hed Laura Christine Andersen Lindblad.

Den 5. generation kom til i 1957, da Hans Volhøj blev ejer. Han var gift med Anne Lis Jensen fra Bindslev.

Niels Ole Volhøj fortæller: "I vores moselod i Trynmose, gravede vi tørv, helt til 1964, til at fyre i kakkellovnen med. Det var først i 1965, vi fik indlagt centralvarme og fik badeværelse med wc".

Efter Hans Volhøjs død i 2002, sad enken Lis Volhøj med gården til udgangen af 2006, hvorefter sønnen Niels Ole Volhøj overtog den pr. 1. januar 2007. Nu er arealet 12 ½ ha, som er udlagt til naturskønt område med rekreativt formål. Her forventer sjette generation ved Esther og Niels Ole Volhøj at flytte ind inden længe.

Volhøj bliver et "familiekollektiv". Sønnen Bo har en parcel med et flot træhus til fritidsbrug og Niels Ole Volhøjs broder har også en sommerhusgrund. Niels Oles to andre søskende med ægtefæller har et sommerhus længere ned på den fædrene jord.

Slægtsoversigt

1831

Christen Christensen (1797- 1886)

~ med Anne Kirstine Madsdatter (1807-1882)

1876

svigersønnen Jens Lassen Christiansen (1826-1900)

~ Mette Marie Christensdatter (1834-1880)

1888

sønnen Niels Christian Jensen Volhøj (1865-1923)

~ Marie Christensen (1867-1939)

Fik i 1905 tilladelse til at føre navnet Volhøj.

1921

sønnen Elvinus Christian Volhøj (1896-1978)

~ Laura Kirstine Andersen Lindblad (1895-1971)

1957

sønnen Hans Volhøj (1924-2002)

~ Anne Lis Jensen (1926)

2002

Enken Anne Lis Volhøj.

2007

sønnen Niels Ole Volhøj (1950)

~ Esther Wiberg (1952)

Forrest er 5. generation på Volhøj, Anne Lis Volhøj, der var gift med Hans Volhøj, oldebarn Laurids Volhøj, midterst oldebørnene Kasper og Lærke Volhøj Engelberg, Bagerst barnebarn Pia Volhøj Engelberg, 6. generation sønnen Niels Ole Volhøj, oldebarn Julius Elvinus Volhøj og barnebarn Bo Elvinus Volhøj.

Miljøministeren på Freerslev Kotel

Niels Kirkegaard, kendt som rejsearrangør og international sekretær hos Venstre, fortæller, at miljøminister Karen Ellemann var interesseret i at besøge et landbrug, og da han havde været med på Freerslev Kotel i forbindelse med Slætsgårdsforeningens årsmøde, var det naturligt at kontakte Niels Christian Nielsen og Erik Geert Jensen for at få miljøministeren i praktik et døgn tid.

Den 10. august kl. 14 kom ministeren. Ikke bare for at kikke, men for at deltage i arbejdet og lære om det praktiske landbrug. Hun deltog i aftenmalkningen, fodrede de små kalve, deltog i morgenmalkningen og var med til at flytte drægtige kvier fra en fold til stalden på Kotellet.

Besøget kom forud for et halvår, hvor der venter nye krav om mindre udslip af ammoniak og mindre forbrug af pesticider for landmændene, ligesom nye vandrammedirektiver også vil berøre erhvervet.

Udfordringen er at finde balancen mellem miljøhensyn og så det landbrugserhverv, hvis produktion vi gerne vil have. Det kan godt bære, at vi lukker en dør af hensyn til miljøet, men så åbner vi andre døre i forhold til at opnå en bæredygtig drift.

Til den lokale presse udtalte ministeren: "Der var lydørhed for, at vi skal gennemføre nogle ting, som for eksempel vandrammedirektivet. Det var slet ikke til diskussion, men man var optaget af, at det blev gjort på den rigtige måde."

Hos værterne var der efter besøget stor tilfredshed med praktikanten. "Endelig møder vi et mandfolk på miljøministerposten, søm tør komme ud til os og se de faktiske forhold. Vi er da imponeret over at hun sætter 24 timer af til formålet, og

at hun stiller op til diskussion med syv landmænd om midt-dagsbordet uden en eneste ministersekretær. Hun har vores respekt!" siger Niels Christian Nielsen.

Erik Gert Jensen mener dog, at miljøministeren har en uriaspost med de grønne organisationer på den ene side og landbruget på den anden.

Niels Christian Nielsen og Erik Gert Jensen var på forhånd enige om, at praktikopholdet ikke så meget skulle bruges til diskussioner. Hvor man var uenige, men mere for at fortælle, forklare og lade ministeren opleve hverdagen i landbruget.

Niels Christian Nielsen sagde til slut: "Og hun har hænderne skruet godt på og er ikke bange for at tage fat. Efter bare en halv time havde hun helt styr på at sætte malkemaskinerne på køerne!"

Nye medlemmer

Johannes Fløystrup Jensen
Solbjergvej 19, 4270 Høng

Gårdejere Karen Margrethe og Jørgen Hansen
"Strandfogedgård"
Holtug Strandvej 15, 4660 Store Heddinge

Lise Nielsen
Guderupvej 11, 4700 Næstved

Gårdejere Lise og Henrik Jørgensen
Knudsigvej 2, 7570 Vemb

Erene og Evald Vestergaard
Osteriet Hinge
Tanghusvej 14, Nørskovlund, 8620 Kjellerup

Grethe og Oluf Schaltz Andersen
Vinkelvej 29, 8860 Ulstrup

Gårdejer Jens Dalsgaard
"Damosegård"
Damvej 145, 9440 Åbybro

Gårdejere Pia og Peter Flyger
"Spangerhede"
Spangerhedevej 110, Lørslev, 9800 Hjørring

Slægtsgårdsrejsen til Midtsverige

Slægtsgårdsrejsen 3.-10. juli blev en interessant tur rundt i den midtsvenske natur og den svenske historie.

Første stop var i Dalsland, hvor vi besøgte Dahlbergs Slagteri i Brålanda, hvor direktør Per Oluf Dahlberg fortalte om slagteriet, som hans farfar grundlagde i 1888, og hvor fjerde generation nu er med i ledelsen.

Dahlbergs slagteri slagter årligt 13.000 kreaturer og 25.000 svin. Dyrene kommer mest fra Dalsland, men også naboregionerne leverer en del.

Vi blev vist rundt og undervejs fortalte direktør P. O. Dahlberg om landbrugsproduktion, afregningspriser m.v.

Efter denne landbrugsfaglige indledning på turen fortsatte vi nord på og kikkede på Håverudakvædukten. Akvædukten er en 32 meter lang "vandbro", der er anlagt over eleven i en sprækkedal og indgår i Dalslandskanalen. Over akvædukten er en jernbane og øverst en vejbro. Et enestående syn, at stå nede ved elven og kikke op på akvædukten, hvor et skib sejler gennem det kunstige vandløb, som fortsætter i slusekamrene.

Håverudakvædukten er et ingeniørprojekt fra 1860-erne, da Dalslandskanalen blev anlagt for at lette transporten af jernmalm fra Värmlands miner til Dalslands jernværker.

Den næste dag fortsatte vi gennem Värmland mod Dalarna. Først besøgte vi gården Mårbacka, forfatterinden Selma Lagerlöfs hjem. Her blev i vist rundt i hovedbygningen, fik frokost i museets café og så os om i have, udstillinger og butik. Turen fortsatte til Rottneros Park. Et imponerende haveanlæg med skulpturer og smukke huse. Alt sammen skabt omkring 1900 for at leve op til beskrivelsen af Ekeby i Selma Lagerlöfs roman Gösta Berlings Saga.

Vi skulle slutte dagen med et kik over Värmland fra "Tosseklatten" Vi kom de 342 meter op, men da var "bjergtoppen" indhyllet i en sky. Vi fornemmede dog stedets storhed og kunne så nyde nedturen. Vi fortsatte til Mora i Dalarna, hvor Hotel Sankt Mikael vente vores ankomst. Bortset fra, at ikke alle ægtepar nød den meget føjelige fællesmadras, så var hotellet en god oplevelse, hvor vi boede i fire nætter.

Turens tredje dag begyndte i Orsa kirke, en typisk svensk kirke i den såkaldte gustavianske stil, der var så udbredt omkring 1800.

Vi fortsatte til Grønklit Bjørnepark, hvor vi oplevede vildmarken og dens dyreliv med bjørne, los, ulve og jærv. Men også med isbjørne og tigere.

Eftermiddagen tilbragtes i Mora, hvor vi så kirken, maleren Anders Zorns hus og hans museum. Anders Zorn samlede på gamle træhuse, og han skabte en interessant frilandsmuseum med 40 huse, som nogle af selskabet fik sent senere på turen.

Den fjerde dag begyndte i Rettvik, hvor vi så kirken og de mange gamle træhuse, hvor menigheden, der kom sejlen til Rettvik, kunne opbevare deres ting medens de var i kirke. På kirkens anden side var der også træhuse, men det var for de agende.

Turen fortsatte til vandfaldet Stygfossen. Området har fået sin særlige karakter efter et meteornedslag for 360 millioner år siden. Ved at gå ned langs det relativt beskedne vandfald, fik vi en fortræffelig fornemmelse for områdets helt særlige natur. Vi fortsatte til den gamle by Tällborg, hvor vi fra en højt beliggende hotel nød såvel frokost som udsigten over Siljansøen.

Fra besøget i Grønklit Bjørnepark. Man kunne gå langs hegnene eller blive kørt i et køretøj, der var vildmarken værdig.

Næste stop var gården Hildasholm, som har tilhørt den svenske forfatter Axel Munthe. Nu er det museum. Dagen sluttede med en tur rundt om Siljansøen, men der er for mange træer til at man rigtig kan glæde sig over landskabet.

Femtedagen førte os til Falun, hvor vi først kom ned i kobberminen, en herlig guide fortalte om stedet, hvor de svenske konger har ladet gravet kobbermalm, og indtægten herfra har de brugt til at føre krige mod Danmark!

Efter den lange vandring i den klamme og smattede kobbermine, nåede vi til jordens overflade. Der var frokost i museets cafe, men vi valgte at sidde ude i den herlige have. Der var tid til at kikke på museet og den gamle bydel af Falun, hvor minearbejderne havde boet. En del træhuse er fra 1600-tallet, og bydelen er optaget på UNESCOs kulturarvsliste.

Dagen sluttede i byen Sundborn, hvor vi først så tegneren og maleren Carl Larssons hus, og vi sluttede i Sundborn kirke, hvor han har bidraget med nogle fornemme udsmykninger. Vi fandt også familiegavsteden på Sundborn kirkegård.

Den sjette dag var først og fremmest transport fra Mora til Billingen. Vi holdt frokostpause i Ørebro, hvor der var mulighed for at kikke indenfor i slottet.

I Vester Götland gjorde vi et interessant stop ved Forshem kirke. Kirken er kendt for sine billedsten, og i nyere tid er den blevet kendt som stedet, hvor forfatteren Jan Guillou fik ideen til korsridderen Arn Magnusson.

Vi så os om og fortsatte til hotellet.

Turen ned gennem Sverige var et lærestykke i geografi. Fra den gølge vildmark til egne, hvor der høstes græs, der gik over i marker med havre og til sidst var der marker med raps og hvede.

Den næste dag interesserede vi os for centrale steder i "Arns rige". Vi begyndte med et kikk på ruinen af Gudhem kloster, kom til Hornborgasjön, et fornemt naturrum med mange fugle, men også en lokalitet i romanerne. Vi kom til Varnhem, hvor den store klosterkirke er bevaret. Så kirken og kikkede på ruinerne af det gamle cisterciensermunkelkloster. Ved siden af kirken er en cafe med en hyggelig have, og her fik vi en let frokost. Dagen sluttede med besøg i byen Skara, Sveriges ældste by med en meget interessant bykerne og domkirke.

Den sidste dag var hjemtransport, og vi kom fuldtallige tilbage til vort udgangspunkt – Rosengård ved Ringsted. Turen var indholdsrig og samtidig afslappende, da chaufføren - Bjørn – både var behagelig at køre med og være sammen med.

OGN

Hele selskabet samlet foran tegneren Carl Larssons hus i Sundborn

LE

Redaktionen modtager med mellemrum spørgsmål om majorater og stamhuse samt om lensafløsningen. En meget læseværdig fremstilling findes i Danske Slotte og Herregårde bind 16 side 303-331 – Storgodsudviklingen og lensafløsningen.

Her gives en kort forklaring.

Godsudviklingen

Indtil enevældens indførelse i 1660 skaffede den danske adel sig en række rettigheder. Udgangspunktet var skattefrihed for den jord, som herremanden selv drev. Denne rettighed var som vederlag for den militære forpligtigelse, men efter den militære revolution omkring 1500, hvor kanoner, hagebøsser og andre skydevåben blev en del af det militære beredskab, tabte adelen sin militære forpligtigelse, da den ikke havde økonomi til at anskaffe de nye "krigsmaskiner". Og fordi kongen i løbet af 1500 tallet overtog den militære magt, var han i 1660 i stand til at tage den politiske magt. Med enevælden bortfaldt mange af de rettigheder adelen havde skaffet sig, og for at få orden på en række forhold udsendte kong Christian den Femte 25. maj 1671 grevernes og friherrernes privilegier, der gav adgang til at oprette grevskaber og baronier. Kongen ønskede også at få en ny og loyal adel, der kunne slutte op om ham.

Dansk Lov af 1683 gav mulighed for oprettelse af stamhuse.

Len

For at oprette et grevskab fordredes 2.500 tdr. hartkorn eller en formue på mindst 120.000 rdl. til opkøb af jordegods. Til et friherreskab/baroni krævedes 1.000 tdr. hartkorn eller 50.000 rdl. Oprettelsen af disse len afhang også af kongelig nåde.

Grevskaber og baronier skulle helt og ubeskåret forblive hos den første erhververs livsarvinger og ægte efterkommere af mandlige og kvindelige linier, fra den ældste til den ældste, så længe nogen af dem er til. Uddøde slægten tilfaldt lenet kongen. Det var også tilfældet, hvis lenet gik konkurs.

Til de faste privilegier for grever og friherrer hørte patronatsretten (retten til at udnævne præster ved godsets kirker), birkerettigheder (ret til udnævnelse af birkedommer) med hals- og håndsret over alle bønder og tyender, jagt- og fiskeret samt strand- og vragret.

Stamhuse

Dansk Lov gav bestemmelser for stamhuse, så enhver adelig eller lige med adelen privilegeret person, der ejer en sædegård, som med underliggende gods omfatter mindst 400 tdr. hartkorn, skal kunne oprette den ejendom til et stamhus for et af sine børn eller, hvis han ikke har børn, andre arvinger.

Fideikommiser

Der var et fjerde majorat, fideikommiser, som enten kunne være fideikommissgods eller fideikommisskapital. Der var ikke noget krav til hartkorn, men ellers var det reglerne om stamhuse der var gældende. Fideikommissgods kunne ikke oprettes efter 17. maj 1848, men fideikommisskapital kunne anlægges.

Et fideikommiss var en kapital enten i rede penge eller jord, som var beskyttet og som skulle gå udelt i arv.

Lån eller ejendom

Grevskaber og baronier havde offentligtretlig karakter, medens stamhuse og fideikommiser var privatretslige. Stamhuse og fideikommiser havde kun beskyttelsen af arvegangen, medens grevskaber og stamhuse havde friheder og rettigheder.

Om majorater var lån eller ejendom har været et centralt problem, som har optaget historikerne.

Albert Fabricius: "Det karakteristiske ved stamhuse, som ved ethvert fideikommis eller majorat er, at det ikke ejes, men kun besiddes, således at besidderens ret indskrænkes til nydelsen af godssets afkast, mens salg og pantsætning er ham forbudt."

Hans Jensen havde en anden opfattelse: "I øvrigt var den til majoraterne hørende jord privat ejendom, der på en vis måde og til en vis grad er blevet stillet til rådighed for samfundsmæssige formål, idet ejerne fandt sig i en begrænsning af deres dispositionsret og til gengæld for opnåelsen af privilegier tillige overtog særlige forpligtigelser og opgaver."

Demokratisering

Efter Danmark havde fået Den grundlovgivende Rigsforsamling, fulgte en lovgivning, som indskrænkede det feudale samfund. 17. maj 1848 kom forordningen, at fideikommisgodser ikke kunne oprettes, og Grundloven af 5. juni 1849 havde to for lenslovgivningen relevante paragraffer. § 97: "Enhver i lovgivningen til adel, titel og rang knyttet forret er afskaffet." § 98: "Intet len, stamhus eller fideikommisgods kan for fremtiden oprettes; det skal ved lov nærmere ordnes, hvorledes de nu bestående kan overgå til fri ejendom."

Grundlovens løfte om majoraternes overgang til fri ejendom kom til at vare 70 år, men efterhånden var tiden inde til en lovgivning. Ved fæstegårdenes overgang til arvefæste og senere selveje mistede majoraterne deres gods, hvorved grundlaget for den feudale orden forsvandt.

4. oktober 1919 udstedtes lensafløsningsloven, der formelt gjorde afløsningen til en frivillig sag, men reelt pålagde besidderne en tvang. Ansøgte man ikke om afløsning inden udgangen af 1920 blev majoratet pålagt en særavgift på 1 % af majoratets værdi.

Lovens § 1: "Enhver besidder af len, stamhuse eller kommisgods med det dertil knyttede løvsøre og kapitaler eller af kapitaler, der er substitueret for tidligere med majoratsbånd belagt jordegods, alt for såvidt det er belagt med fideikommismissarisk bånd, gives ret til at overtage besiddelsen til fri ejendom mod for de besiddelser, hvorpå der hviler hjemfaldsret, at indbetale 25 % af værdien til statskassen og for de øvrige besiddelser 20 % samt at stille indtil en tredjedel af den ham overtagne jord til rådighed for staten mod erstatning i henhold til § 3, 4. stykke. Denne jord eller dens værdi skal derefter anvendes til oprettelse af mindre jordbrug i overensstemmelse med bestemmelserne i lov om vilkår for bortsalg af jorder i offentligt eje."

Reelt blev det pålagt besidderne at afgive 1/3 af landbrugsjorden uden at få fuldkommen erstatning.

Om dette forhold skrev Nationalmuseets direktør Poul Nør-lund i 1943: "Ingen tør påstå, at det store landbrug har mistet sin berettigelse som driftsform, men mens bondestandens frigørelse blev til gavn også for godsejerne, har husmændenes rejsning i dette århundrede skåret skarp i godsejernes kød, særlig gennem lensafløsningsloven af 1919, som gik til grænsen af, hvad dansk retsfølelse kunne bære."

Loven blev prøvet og Østre Landsret dømte, at den i loven foreskrevne formuekonfiskation uden nogen som helst erstatning til besidderne var stridende mod den grundlovsparagraf, hvorefter ingen kan tilpligtes at afstå sin ejendom uden fuld erstatning. Sagen blev anket, og Højesteret fandt ikke, at lovens bestemmelser kunne tilsidesættes som stridende mod Grundloven. Vel var de stillede vilkår for majoratsbåndets bortfald meget byrdefulde for besidderne, men det må antages, at 1915-Grundlovens § 91, der svarer til 1849-Grundlovens § 98, havde indrømmet lovgivningsmagten en vis frihed med hensyn til den måde, hvorpå den ville løse den opgave, som herved var stillet dem.

Substitutionskapitalen

Lensafløsningslovens § 4 har til indledning: "Forinden besiddelsen overgår til fri ejendom, skal lensnævnet fastsætte den erstatning, som det anses rimeligt at yde den successionsberettigede slægt i anledning af successionens bortfald. I almindelighed skal denne billigheds-erstatning bestå deri, at 2/5 af de værdier, som overtages af besidderen efter fradrag af den på disse hvilende lovlige gæld, sikres de to personer med halvdelen til hver, der i tilfælde af, at majoratet eller dets substitution var vedblevet at bestå som sådant successivt ville have tiltrådt besiddelsen ved de to nærmest følgende besidderskift."

Ganske enkelt: Paragraffen pålægger den majoratsbesidder, der afløser sin besiddelse, at oprette en substitutionskapital, som skal deles ligeligt mellem de to næste ejere af det de ville have besiddet, hvis afløsningen ikke havde fundet sted. Modtageren af en part af substitutionskapitalen fik ret til at føre titel af henholdsvis lensgreve eller lensbaron.

OGN

Jens og Anna Jensens Fond

Dansk Slægtsgårdsforening administrerer Jens og Anna Jensens Fond, der uddeler rejselegater til unge, der vil uddanne sig i teoretisk eller praktisk landbrug i udlandet.

Legatportioner på 5.000 og 10.000 kr. uddeles til ansøgere, der for at komme i betragtning, er i udlandet mindst 6 eller 8 måneder.

Ansøgning sendes til:

Carl Martin Christensen

Kåregård

Badstrupvej 39, 5485 Skamby

NYT FRA KREDSENE

Bornholmskredsen

Det årlige møde blev afholdt d. 8. juni kl. 19 på Gudhjem Mølle, hvor 22 interesserede var mødt frem.

Aftenen blev indledt med generalforsamling. Beretning blev læst op og kommenteret og ingen bemærkninger.

På valg var 3 i bestyrelsen: Carsten Jørgensen, Inger Jacobsen og Henrik Tolstrup Alle blev genvalgt.

Efter kaffen fortalte fødevarekoordinator Hans Jørgen Jensen med stor begejstring, om de bornholmsk producerede fødevarer, som er samlet i skafferiet på møllen.

Foreningen Regional Madkultur Bornholm arbejder for at fremme udviklingen af kvalitetsfødevarer på Bornholm og Danmark. Man ønsker at medvirke til fornyelse og udvikling med respekt for tradition, kultur og historie.

Foreningen Regional Madkultur Bornholm arbejder for, at vi på Bornholm skal have vores eget udviklingscenter for regionale kvalitetsprodukter og igennem århundreder af traditioner har Bornholm udviklet en fantastisk mangfoldighed af råvarer.

Regional Madkultur er først og fremmest mad med identitet. Vi ved hvor det kommer fra. "Hvem der har haft fingrene i det".

En interessant aften, som sluttede ved 22-tide

Inger Jacobsen

Århuskredsen

Ordinær generalforsamling afholdes onsdag, den 6. oktober kl. 19.30 i Den gamle Stald, Gl. Estrup, Randersvej 4, 6963 Auning.

Den aften vil kommunalpolitiker Jørgen Vest Rasmussen fortælle om sine aktiviteter i en pulserende tid.

Anne Lis Ladefoged.

Sjællands Syd

Sjælland Syd holdt sin anden sommerudflugt den 13. juli 2010 med 36 deltagere.

Turen gik til Køge Miniby og Kratgården på Stevns. I Køge Miniby var der guidet rundvisning med fortælling om Køges interessante historie. Her blev den medbragte kaffe drukket. Derefter besøgte vi Kratgården på Stevns, hvor Birgit Larsen bød velkommen i sit atelier i gårdens tidligere stald og fortalte om gårdens historie. Efter spisningen af den medbragte mad serverede Birgit Larsen kaffe.

Højskoledagen afholdes 6. november på Brøderup Ungdomsskole. Program tilsendes.

Ole Krogh Jensen

Vestsjællandskredsen

Efterårets eftermiddagstur afvikles tirsdag, den 21. september, hvor vi skal til Røsnæs.

Kl. 13.00 samles vi på Dyrehøj-vingård, Røsnæsvej 254. På gården er der siden 2008 plantet ca. 17.000 vinstokke på 6 ha og i denne sommer er der kommet en gårdbutik til. Vi vil blive vist rundt på marken og vintapperiet der vil blive serveret kaffe m. kage. Derefter køre vi til Raklev Kirke. Kirken er lige restaureret af den kendte maler Maja Lisa Engelhardt, her vil vi få lidt at vide om kirkens historie, der er den først byggede kirke efter reformationen.

Karen Andersen

Vendsysselkredsen

Den 1. juli havde vi udflygt, sammen med Vendelbodialektforeningen: "Vendelbogildet",

til kartoffelavlner Jens Dalsgård midt i Store Vildmose. Det var en interessant aften, hvor vi så de specielle store maskiner, som bruges i kartoffelavlner.

Der dyrkes knap 400 ha. i alt, hvor af ca. 280 ha. dyrkes med "Vildmosekartofler", en spisekartoffel der udmærker sig ved at den har et meget tyndt skind, de er meget lækre, lige som de er!!

I den store lade var der installeret et anlæg til at vaske kartoflerne, tørre og pakke dem, helt automatisk. De bliver solgt til en noget højere pris. Men anlægget har jo også kostet flere millioner at lave. Samtidig med at vi drak den medbragte kaffe, havde Jens Dalsgård fået Jens Ole fra folkemusikgruppen "Swåmpis Venner" til at underholde os med gode sange og fællessang. Derefter fortalte "Vildmoseportens" leder, meget interessant om mosens opståen og om hvordan den blev opdyrket for mange år siden. Han fortalte også om de mange gårde, som staten byggede, og om hvorfor man sendte kvier ud til opstaldning, for at undgå at de skulle få smitsom kalvekastning, der var en stor plage på daværende tidspunkt.

Undervejs var Jens Dalsgård vært ved øl og vand, en rigtig god aften lige omkring midsommer.

Kredsen har afholdt bestyrelses møde ved Finn Moltsen "Aas Hovedgård".

Ved konstituering var der genvalg til formand, Niels Ole Volhøj, næstformand Anne Birgitte Bruun, sekretær Johanne Poulsen, Poul Olesen og Finn Moltsen er menige bestyrelsesmedlemmer. Vi havde en lang snak om hvordan vi kan hverve nye medlemmer, ud af de navne der har fået tilbud fra foreningen, i 2010, er der desværre, indtil nu, ikke nogle der er blevet faste medlemmer, vi gør nu en ekstra indsats, også til jer andre medlemmer, i er også velkommen til at prøve, om I kan overbevise nogle til at blive medlem af Slægtsgårdsforeningen.

Vores efterårsmøde bliver tirsdag den 26. oktober kl. 19.30 på Vrå Højskole, hvor forstander Pia Schnoor vil fortælle om, hvordan det kan lade sig gøre, at fra at være luknings-truet, til at være den højskole i Danmark der har den aller største elevfremgang. Det bliver helt sikkert en god og udbytterig aften, hvor vi også skal synge nogle efterårssange fra Højskolesangbogen.

Pris 50 kr. pr. person for aftenkaffe med tilbehør.

Tilmelding!

Niels Ole Volhøj

Haderslev Kredsen

Kredsen afholdt generalforsamling og virksomhedsbesøg tirsdag den 18. maj hos Eldorado, i Haderslev, der er Danmarks førende grossist indenfor dyreartikler, og rideudstyr. Det var interessant at se virksomheden, og ikke mindst erfare hvor stort markedet er for dyreartikler.

Generalforsamlingen blev afviklet planmæssigt, og ny til bestyrelsen valgtes Gunner Kloppenborg-Skrumsager, Øster Lindet, der afløste Niels Lindet.

Jens M. Knudsen.

Vejlekredsen

Vejle kredsen var mandag den 7. juni på besøg på Gram slot i regnvej. 30 personer mødte op, og det var således meningen, at vi skulle nyde den medbragte kaffe i slotshaven, men Svend Brodersen forbarmede sig over os, og vi fik lov at komme ind i en af de gamle sale. Det var meget heldigt, for Svend Brodersen er helt fantastisk til at fortælle om slottet, som familien erhvervede for ganske få år siden. Det tog ca. en time at fortælle om slottet og restaureringen af samme samt de historier der nu er knyttet til sådan et gammelt slot. Gram Slot ligger i et meget historisk område, og ved valgt til genforeningen til Danmark i 1920 kom man her ud med det største stemmeresultat i hele Sønderjylland, idet hele 99,9 % stemte for tilknytning til Danmark. I den forbindelse forærede Kong Christian X personligt greve Brockenhuus-Schack et splitflag til slottet.

Svend Brodersen har naturligvis fået støtte af Real Dania til bevarelse og restaurering af slottet, blandt andet kommer de nye vinduer til at stå i oprindelig stil, hvilket skyldes, at man på slottet har ansat en snedker, som på eget værksted snedkerer vinduer og døre. Såfremt tiden tillader det, laves også andet træarbejde på bestilling til andre slotte og herregårde.

Vi var rundt og se haven og de mange gamle bygninger. En af de gamle bygninger var sat i stand til brug for udlejning af værelse, således at man som udefrakommende har mulighed for at leje værelser, tilnærmelsesvis lejligheder. Endvidere er det muligt at leje lokaler til større festligheder som bryllupper og firmafester. Al mad og vin som serveres på stedet er økologisk og så vidt muligt fra eget drift.

Vi nåede slet ikke ud og besigtige bedriften som omfatter 250 malkekøer. Mælken herfra leveres i specielle poser til salg gennem Rema1000. Korn forarbejdet til mel og gryn sælges ligeledes gennem Rema1000.

Dagen sluttede af med spisning på slottet - alt i alt et meget vellykket besøg.

Kredsen indbyder til efterårsmøde tirsdag den 14. september 2010, kl. 14.00. Vi mødes på stutieriet "Blue Hors" i Randbøl, Tørskindvej 70, 7183 Randbøl

Vi har fået direktør Esben Møller til at vise rundt på det store stutteri, som ejes af Keld Kirk Kristiansen, Lego. Blue Hors har nogle af landets fineste dressurhingste, hvorfor man har personale ansat til tapning af sæd fra hingstene, som sendes med kurer både nationalt og internationalt. Endvidere har danske hoppeejere mulighed for at komme og få hopperne insemineret på stedet. Stedets nuværende berider Sune Hansen blev nr. 3 ved seneste Danmarks mesterskab i dressur.

Vi afslutter rundvisningen med medbragt kaffe i opholdsrum på Blue Hors. Når Esben Møller er færdig, afholdes den ordinære generalforsamling.

På valg er: Laurits Chr. Laursen, Give - Jørgen Ziska, Bjert - Helle Petersen, Rugsted og Laurits Vind, Pjedsted
Tilmelding kan ske til Niels Christian Jørgensen, tlf. 75 89 2711, Jens Jacob Jacobsen, tlf. 75 66 90 10 eller Steffen Buch Juul tlf. 40 86 54 93 senest fredag den 10. september 2010.

Steffen Buch Juul

Det sydlige Sønderjylland

Den 22. juni var der aftenudflugt til Danfoss. 34 medlemmer var mødt frem, og de havde meget interessant aften. Derefter var der kaffebord med efterfølgende generalforsamling med genvalg til de der var på valg.

Chr. A. Krogh.

Midtjysk kreds

Torsdag den 14. oktober 2010 kl. 19 besøger Midtjysk kreds Hem Træpladeopskæring, Hem, 7800 Skive.

Firmaet blev stiftet i 1989 og er FSC-certificeret. Det køber træplader hjem fra hele verden, og man er lagerførende i bl. masonit, krydsfiner og spånplader. Virksomheden er inde i en rivende udvikling og har i dag 25 ansatte, der kører i skiftehold på 4 saveanlæg. Der leveres opskårne plader til bl.a. møbelindustrier, trægrossister og tømmerhandler. Efter fremvisningen vil der blive serveret kaffe og brød.

Torsdag den 3. juni, i strålende sommergejr, aflagde medlemmer af Midtjysk kreds et aftenbesøg hos viceformand i organisationen Landbrug & Fødevarer, Niels Jørgen Pedersen. Besøget fandt sted på gården "Elvinesminde", Sundbyvej 4, Sundby Thy. Det var en veloplagt viceformand, der sammen med sin kone, Anne Marie viste os rundt på det veldrevne landbrug, hvor ikke mindst malkebotterne imponerede ved deres effektivitet. Niels Jørgen Pedersen hævdede endda, at køerne tilsyneladende foretrak malkning ved robotter frem for manuel betjening af personalet.

Efter at have set de forskellige bygninger, der alle bar præg af et visionært og veletableret landbrug, mødtes medlemmerne i den nyanlagte have, hvorfra der var en enestående udsigt. Niels Jørgen Pedersen driver foruden de godt 200 ha på "Elvinesminde" yderligere 200 ha for sin bror Kristian, og begge har jord op til den nyetablerede Sundby Sø.

Aftenen sluttede med kaffe i "Elvinesmindes" smukke stuer, hvor der måtte dækkes op til ekstra mange personer. Kredsen kunne glæde sig over et stort fremmøde, idet over 40 personer deltog i det spændende besøg.

Dette sidste var desværre ikke tilfældet med sommerens andet besøg. Det fandt sted lørdag den 26. juni og var et eftermiddagsbesøg hos Erene og Evald Vestergaard, Osteriet Hinge ved Nørskovlund. Her var mødetallet desværre kun på en halv snes personer, der ellers alle kunne glæde sig over et interessant besøg. Ægteparret driver et økologisk landbrug, der er meget omtalt, ikke mindst fordi Evald Vestergaard er formand for Økologisk Landsforening. Vi blev først vist rundt i mejeriet af hans kone, Erene, der var meget vidende om hele proceduren vedrørende ostefremstilling, og derefter blev det muligt at smage på og evt. købe nogle af de velsmagende produkter: ost, mælk og friskkærnet smør.

Bagefter var det Evald Vestergaards tur til at fortælle om den økologiske proces, mens han viste os rundt i staldene. Over alt så det indbydende ud. Evald Vestergaard driver et økologisk landbrug på ca. 200 ha, hvor han holder en besætning på 150 malkekøer.

Eftermiddagen sluttede med kaffe på Ans Kro, hvor der på den efterfølgende generalforsamling var genvalg til bestyrelsen af Kresten Mads Elgaard og Knud Høstgaard Møller.

Ejgil Overby

Lolland-Falsterkredsen

Sommertur torsdag den 2. september 2010 kl. 14.00 til Lungeholm Gods.

Der vil være ca. 1 times rundvisning ved Torben Buchardt. Derefter drikkes den medbragte kaffe.

Turen går videre til Hyllekrogen, et meget naturskønt område. Her spises den medbragte mad.

Der skal betales for rundvisningen.

Mogens Hansen

Returadresse:
Inger M. Hansen,
Svalevej 13, 4440 Mørkøv
ID: 47395

B

PP DANM

Foreningen Svend Gønge
præsenterer i samarbejde med

MUSEUMSFØRENINGEN
FOR SYDSJÆLLAND & MØN

og
MUSEERNE VORDINGBORG

GØNGEHØVDINGEN FRIHEDSKÆMPER ELLER TERRORIST?

Lørdag den 6. nov. 2010

afholder Foreningen Svend Gønge i samarbejde
med Museerne Vordingborg og Museumsforeningen for
Sydsjælland og Møn **spændende historisk debat-dag**.

Vi sætter fokus på betydningen af Svend Poulsens
aktioner mod den svenske besættelsesmagt på
Sydsjælland under Karl Gustav-krigene 1657-60

Interesseret i Danmarks historie - så tilmeld dig denne fantastiske spændende debat-dag

kompetente historikere og debattører, der alle har beskæftiget sig indgående med svenske-
ter krigens politiske baggrund og forløb, belejringen af hovedstaden samt landbefolkningens
hårdhændede udplyndring og brandbeskatning. Og, ikke mindst, Svend Poulssens guerilla-
sjællandske, mens fjenden havde belejret København og ventede på chancen for det endelige
nyen.

hans folk helt modige og frygtløse frihedskæmpere eller var de hævnørstige terrorister?
mål får du svar på denne historiske debat-dag, hvor også publikum har mulighed for at deltage
punkter.

populære radiojournalist, debattør, formand for Foreningen Svend Gønge mv. **Peter Sten Hansen**

lit. Militærhistoriker, debattør, foredragsholder.

istoriske værker,- bl.a. bogen "Broderstrid"

æller om Karl Gustav-krigene 1657-1660 - Den militære og politiske baggrund.

museumsleder på Brønshøj Museum.

ge bøger,- bl.a. bogen "Danmarks Skæbnestime"

sen fortæller om Københavns belejring.

ector ved School of History and Cultures, University of Birmingham.

ogen "Snaphanelederen Svend Poulsen"

rtæller om Svend Poulsen og hans virke som Snaphaneleder på Sydsjælland.

ber kl. 9.30-17.00

ndby (lige overfor stationen), Banevej 4, 4750 Lundby

deltager, inkl. let frokost-anretning, kaffe, mm - betales ved indgang

tilmelding senest den 2. oktober 2010 til gunnarstobbe@gmail.com eller sten@post7.tele.dk eller

FREDERIKSBERG BIBLIOTEK

4838383209